This document is available in English **Eitem ar yr agenda 6**

Adroddiad ar gyfer	**Y Panel Gweithredol**
Dyddiad	**21 Hydref 2019**
Swyddog Arweiniol	**Shân Morris, Prif Swyddog Cynorthwyol (Polisi a Chynllunio Corfforaethol)**
Swyddog Cyswllt	**Pippa Hardwick, Rheolwr Cynllunio Corfforaethol**
Pwnc	**Monitro Perfformiad Ebrill 2019 – Medi 2019**

PWRPAS YR ADRODDIAD

1 Darparu gwybodaeth i'r Aelodau am weithgareddau Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, a'i berfformiad mewn perthynas ag amcanion gwella.

CRYNODEB

2 Yn ystod hanner cyntaf 2019/20 fe wnaeth y Gwasanaeth ddelio â chyfanswm o 6,601 o alwadau brys 999/112, ac aeth at 2,653 o argyfyngau yn cynnwys tanau, galwadau diangen a digwyddiadau gwasanaeth arbennig.

3 Mae'r tueddiad graddol am i lawr yn nifer y prif danau wedi parhau, ac aethpwyd at 8.1% yn llai yn hanner cyntaf 2019/20 nag yn hanner cyntaf 2015/16.

4 Yn dilyn cynnydd sydyn yn nifer y tanau eilaidd yr aethpwyd atynt yn llynedd, mae'r niferoedd wedi dychwelyd i lefelau mwy cyfarwydd eleni.

5 Aethpwyd at gyfanswm o 1,205 o danau diangen yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn – sef mymryn yn llai nag yn yr un cyfnod y llynedd.

6 I'r gwrthwyneb, aeth y Gwasanaeth at fymryn mwy o wrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn nag yn yr un cyfnod y llynedd.

7 Mae nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi wedi cynyddu 17.2% eleni (er y dylid nodi bod y ffigwr yn 2018/19 yn anghyffredin o isel). Achosodd y tanau hyn un farwolaeth a dau anaf difrifol.

ARGYMHELLIAD

8 Bod yr Aelodau'n nodi cynnwys yr adroddiad monitro perfformiad.

GWYBODAETH

9 Yn Atodiad 1, er gwybodaeth i'r Aelodau, mae adroddiad monitro hanner y flwyddyn am y cyfnod rhwng 1 Ebrill a 30 Medi 2019.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Cymorth i'r Awdurdod fonitro ei berfformiad mewn perthynas â'r amcanion gwella a llesiant sydd yn y cynllun cyfunol ar gyfer gwella a llesiant 2019/20.
Cyllideb	Cymorth i dynnu sylw at unrhyw effeithiau posibl ar y gyllideb oherwydd lefel annisgwyl o ddigwyddiadau.
Cyfreithiol	Cymorth i'r Awdurdod sicrhau bod digon o adnoddau ar gael i ateb y gofynion newidiol arno gyda newidiadau yn y lefel y digwyddiadau.
Staffio	Ni chanfuwyd unrhyw oblygiadau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Ni chanfuwyd unrhyw oblygiadau.
Risgiau	Peidio â bodloni gofynion cyfreithiol i adrodd ynghylch perfformiad a monitro perfformiad, a allai effeithio ar y gallu i sicrhau bod digon o adnoddau ar gael i ateb y gofyn.

GWASANAETH TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

ADRODDIAD MONITRO PERFFORMIAD

Hanner Blwyddyn
Ebrill – Medi 2019

Ffigyrau dros dro ydynt, a gallent fod yn agored i fân newidiadau.

CYNNWYS

ADRODD YNGHYLCH GWEITHGARWCH DIGWYDDIADAU	
YR HOLL DDIGWYDDIADAU	
Trosolwg o'r holl ddigwyddiadau yr aethpwyd atynt	1
TANAU YN ÔL CATEGORI	
Tanau yn ôl categori (prif danau, tanau eilaidd, tanau simnai)	2
Tanau yn ôl cymhelliad (damweiniol/bwriadol)	3
Tanau yn yr Awyr Agored	4
GALWADAU DIANGEN	
Galwadau Diangen yn ôl categori (larymau tân awtomatig, didwyll, maleisus)	5
DIGWYDDIADAU GWASANAETH ARBENNIG	
Digwyddiadau Gwasanaeth Arbennig yn ôl categori	6
MONITRO O GYMHARU AG AMCAN GWELLA A LLESIANT 'A'	
Tanau damweiniol mewn cartrefi	8
Marwolaethau ac anafusion oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi	9
Archwiliadau Diogel ac Iach	10
GEIRFA	11

1.0 Yr Holl Ddigwyddiadau

1.1 Yn ystod hanner cyntaf 2019/20, cafodd cyfanswm o 6,601 o alwadau brys 99/112 eu trin gan y Gwasanaeth, ac aethpwyd at 2,653 o argyfyngau.

1.2 Mae'r lefelau gweithgarwch gwaelodol ar gyfer digwyddiadau wedi parhau'n gymharol gyson dros y pum mlynedd o gyfnod adrodd, sef 2015/16 – 2019/20 (Ebrill i Fedi), heblaw am gynnydd yn nifer y digwyddiadau gwasanaeth arbennig yn deillio o brosiectau cydweithredol megis cyd-ymateb a mynd at godymau yn 2017/18, a'r tanau yn yr awyr agored yn ystod haf poeth a sych 2018.

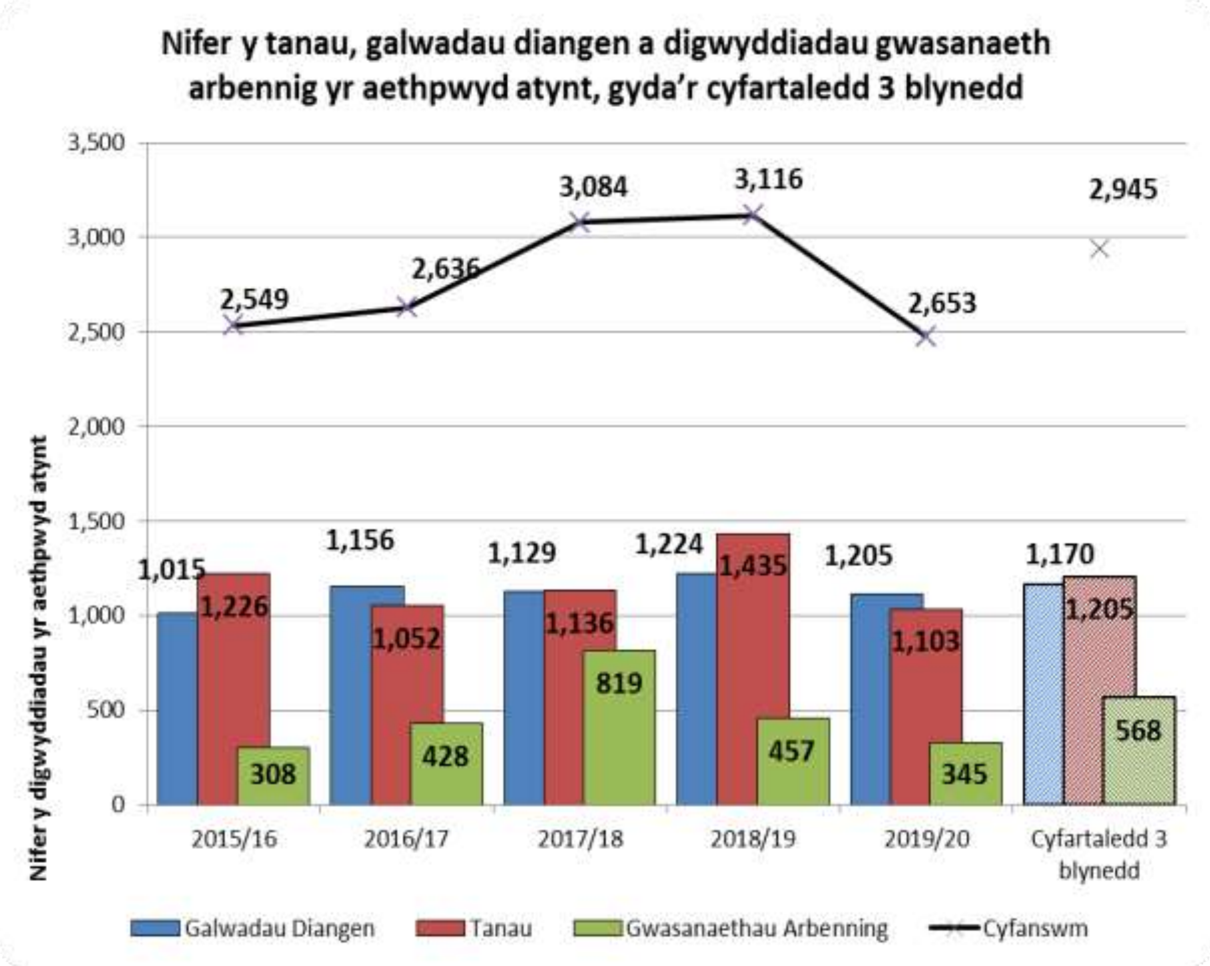

2.0 Tanau, yn ôl categori

2.1 Mae'r tueddiad graddol am i lawr yn nifer y prif danau yr aethpwyd atynt wedi parhau, ac aethpwyd at 8.1% yn llai yn hanner cyntaf 2019/20 nag yn yr un cyfnod yn 2015/16.

2.2 Yn ystod hanner cyntaf 2019/20, mae nifer y tanau eilaidd wedi dychwelyd i lefelau mwy cyfarwydd yn dilyn cynnydd anghyffredin yn y gweithgarwch yn ystod 2018/19.

2.3 Mae nifer y tanau simnai yn parhau'n isel ymhob rhan o ardal y Gwasanaeth, ac er bod y rhan fwyaf o'r tanau hyn yn digwydd mewn ardaloedd mwy poblog fel Caernarfon a Wrecsam, mae rhai ardaloedd llai poblog wedi cael nifer uwch o danau simnai yn y cyfnod adrodd, megis Bala, Llanberis a Dinbych.

Nifer y tanau yr aethpwyd atynt, fesul categori, gyda'r cyfartaledd 3 blynedd

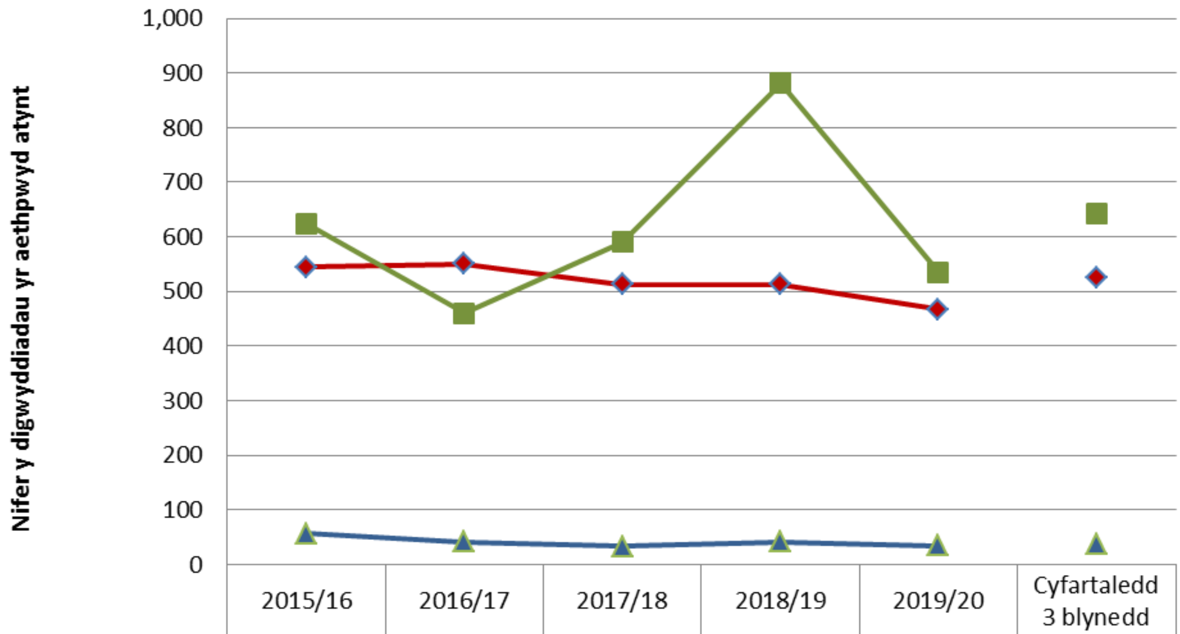

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfartaledd 3 blynedd
Prif Danau	545	551	513	513	467	526
Tanau Eilaidd	624	460	590	881	535	644
Tanau Simdde	57	41	33	41	35	38

3.0 Tanau, yn ôl cymhelliad

3.1 O'r 501 o brif danau yr aethpwyd atynt yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn, roedd 394 wedi cael eu categoreiddio'n rhai damweiniol (2.1% yn fwy nag yn hanner cyntaf y llynedd) a 107 wedi cael eu categoreiddio'n rhai bwriadol (10.5% yn llai nag yn hanner cyntaf y llynedd).

3.2 Yn y rhan fwyaf o flynyddoedd, mae mwy o danau eilaidd damweiniol nag sydd o danau eilaidd bwriadol. Yn dilyn y cynnydd sylweddol yn nifer y tanau eilaidd damweiniol a gofnodwyd yn ystod hanner cyntaf 2018/19, mae'r niferoedd wedi dychwelyd i lefelau mwy cyfarwydd yn 2019/20.

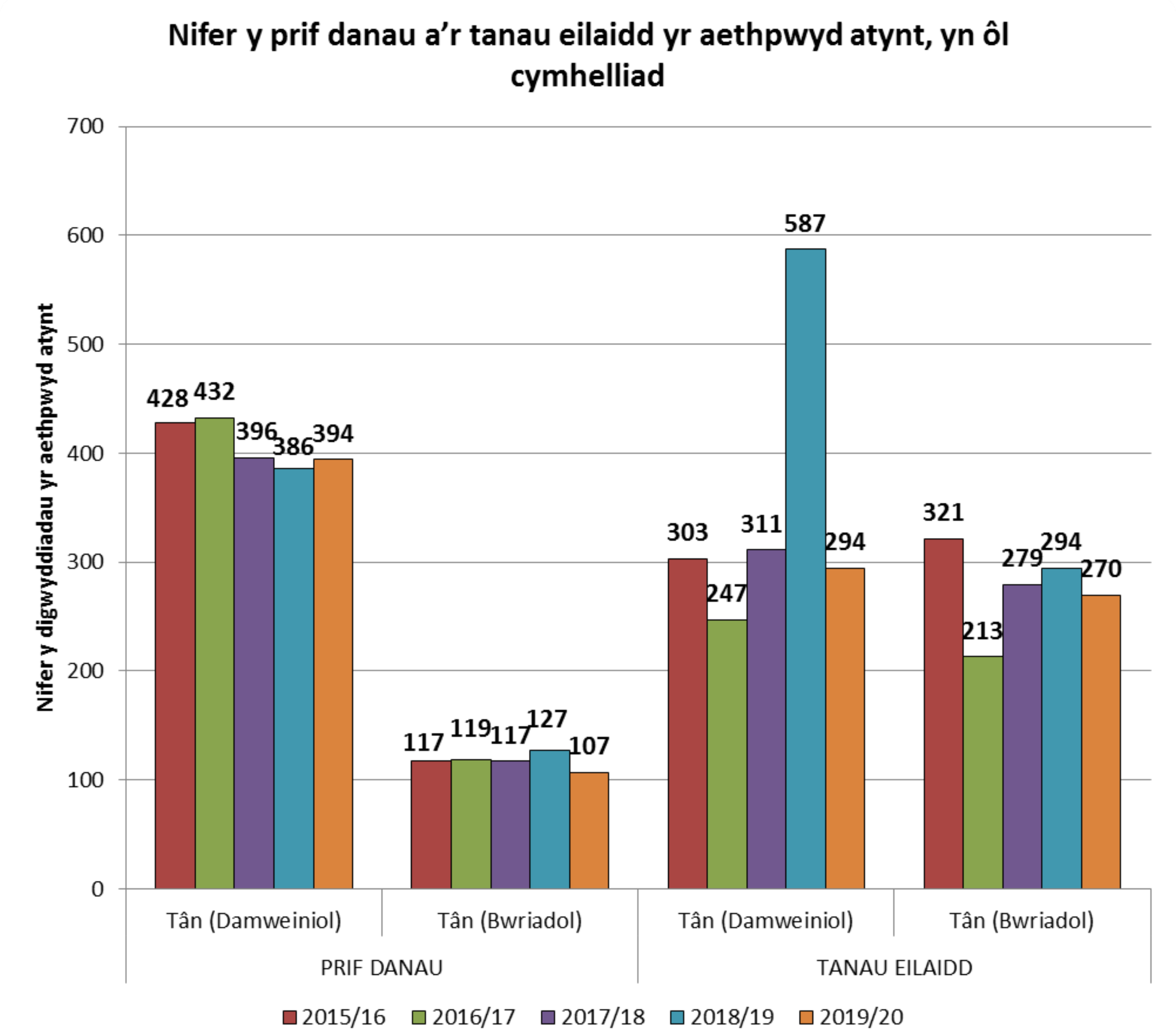

4.0 Tanau yn yr Awyr Agored

4.1 Mae tanau yn yr awyr agored yn cael eu cofnodi fel is-adran i danau eilaidd, gyda thanau glaswelltir, coetir a chnydau yn 38% o'r holl danau yn yr awyr agored rhwng Ebrill a Medi yn y flwyddyn 2019/20.

4.2 Cafwyd tueddiad cyffredinol am i lawr yng nghyfran y tanau awyr agored sy'n rhai glaswelltir, coetir a chnydau o'u cymharu â mathau eraill o danau awyr agored. Fodd bynnag, cafwyd cynnydd yng nghyfran y tanau glaswelltir, coetir a chnydau yn 2018/19, gyda chanran y rhain yn 62% o'r holl danau yn yr awyr agored.

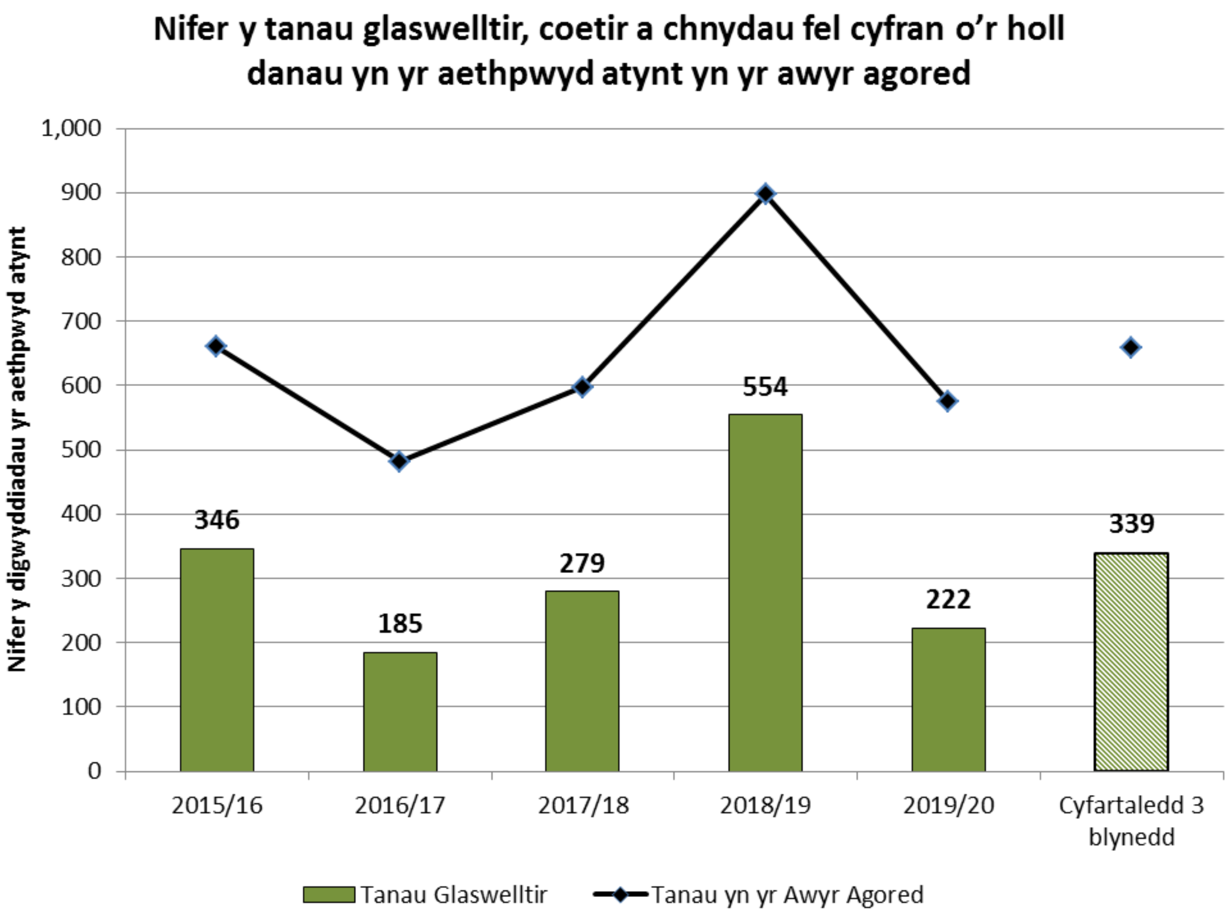

5.0 Galwadau Diangen

5.1 Aeth y Gwasanaeth at gyfanswm o 1,205 o alwadau diangen yn ystod hanner cyntaf 2019/20. Dyma 1.6% o ostyngiad o gymharu â hanner cyntaf 2018/19, er ei fod yn uwch nag yr oedd yn 2015/16 pan gyflwynwyd y newid i bolisi larymau tân awtomatig. Cyn y newid, roedd y Gwasanaeth wedi bod yn mynd at hyd at 2,000 o alwadau diangen yn ystod yr un cyfnodau o chwe mis.

5.2 Mae nifer y galwadau diangen maleisus yr aethpwyd atynt yn parhau'n isel, a hynny'n rhannol oherwydd gallu gweithredwyr yr Ystafell Reoli i adnabod a herio galwyr y maent yn amau sy'n honni'n ffug fod argyfwng.

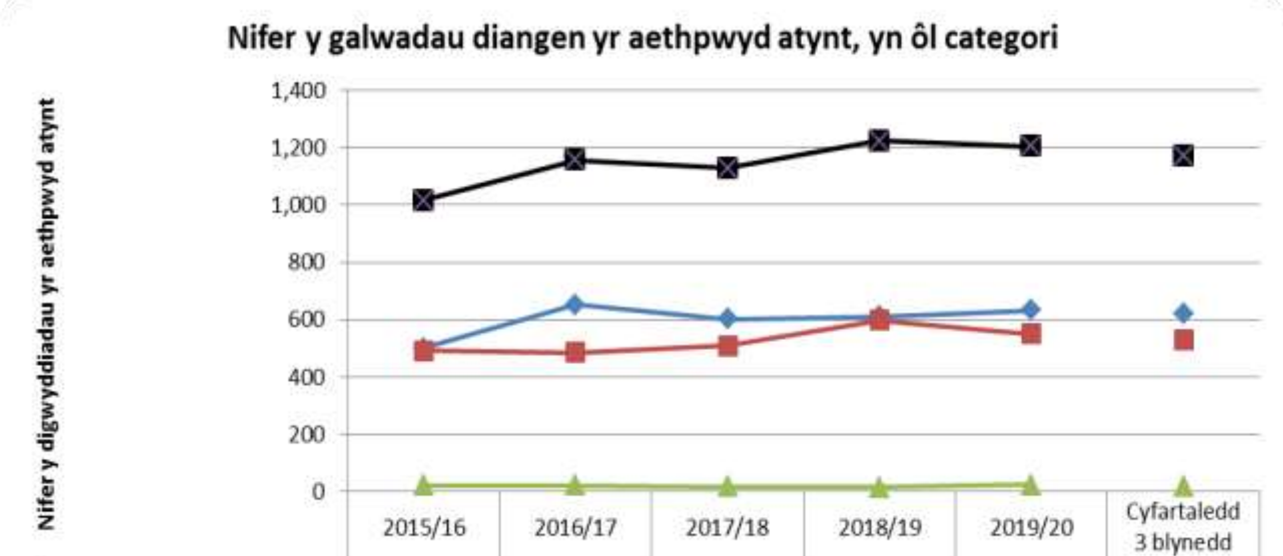

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfartaledd 3 blynedd
Larymau Tân Awtomatig	501	651	602	611	633	621
Didwyll	492	484	509	598	549	530
Maleisus	22	21	18	15	23	18
Cyfanswm	1,015	1,156	1,129	1,224	1,205	1,170

6.0 Digwyddiadau Gwasanaeth Arbennig

6.1 Mae'r Gwasanaeth yn parhau i gefnogi prosiectau cydweithredol megis 'dull mynediad' ac 'ar goll o gartref' gyda Heddlu Gogledd Cymru ac Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru (YGAC), er bod cynlluniau peilot eraill (megis rhoi cymorth i godymau a chyd-ymateb) wedi dod i ben.

6.2 Er bod nifer y digwyddiadau 'dull mynediad' yr aethpwyd atynt yn parhau'n gymharol isel, mae wedi cynyddu 58.8%. Mae'r cynllun hwn yn golygu bod criwiau'n gallu cael mynediad i eiddo, gan roi cymorth i staff YGAC pan fo angen iddynt gyrraedd cleifion sydd angen gofal meddygol ond sy'n methu eu helpu eu hunain.

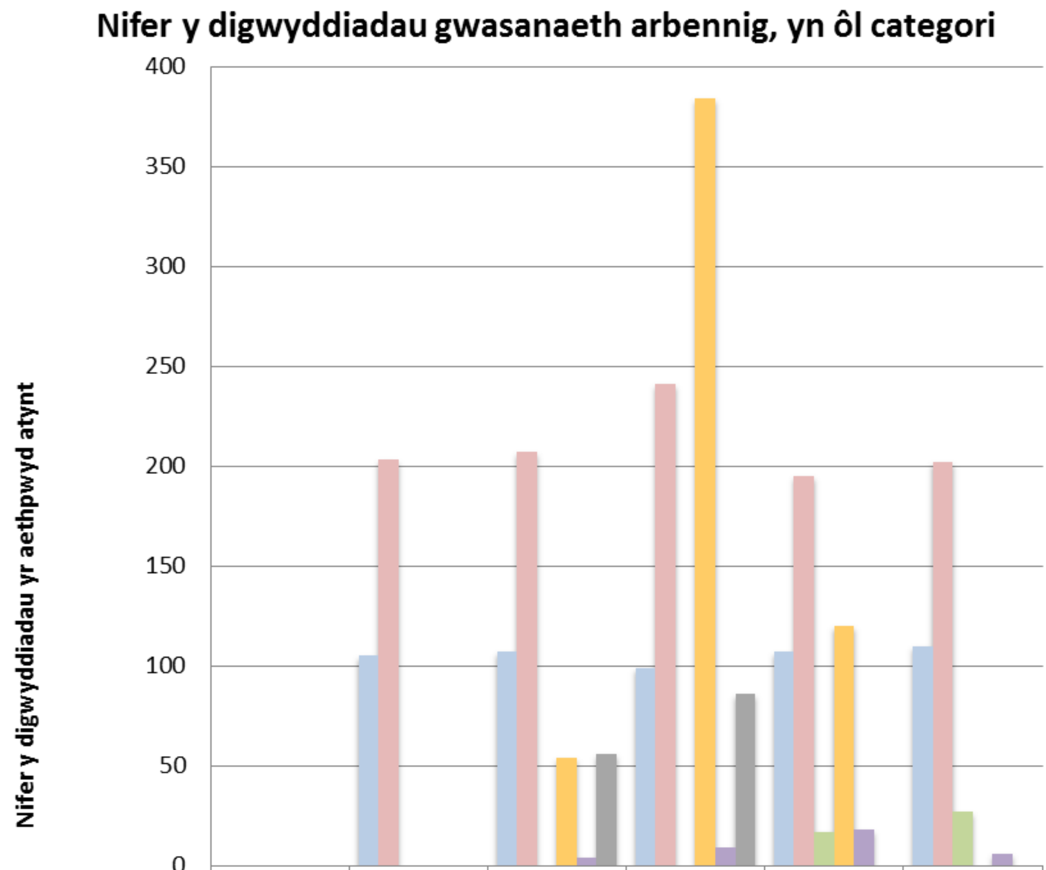

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
GTFf	105	107	99	107	110
Arall heblaw GTFf (ddim yn cynnwys prosiectau)	203	207	241	195	202
Dulliau Mynediad	0	0	0	17	27
Tîm Cynorthwyo Cymunedol - helpu hefo codymau	0	54	384	120	0
Ar goll o Gartref	0	4	9	18	6
Digwyddiad Meddygol - Cyd-ymatebwr	0	56	86	0	0

6.3 Aeth y Gwasanaeth at 110 o wrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn, sef 2.8% yn fwy nag yn yr un cyfnod y llynedd. Dyma'r nifer uchaf yr aethpwyd atynt ers 2014/15. O'r rhai yr aethpwyd atynt, roedd 30% yn golygu bod y Gwasanaeth wedi defnyddio offer i dynnu o leiaf un person wedi anafu allan o'r cerbyd.

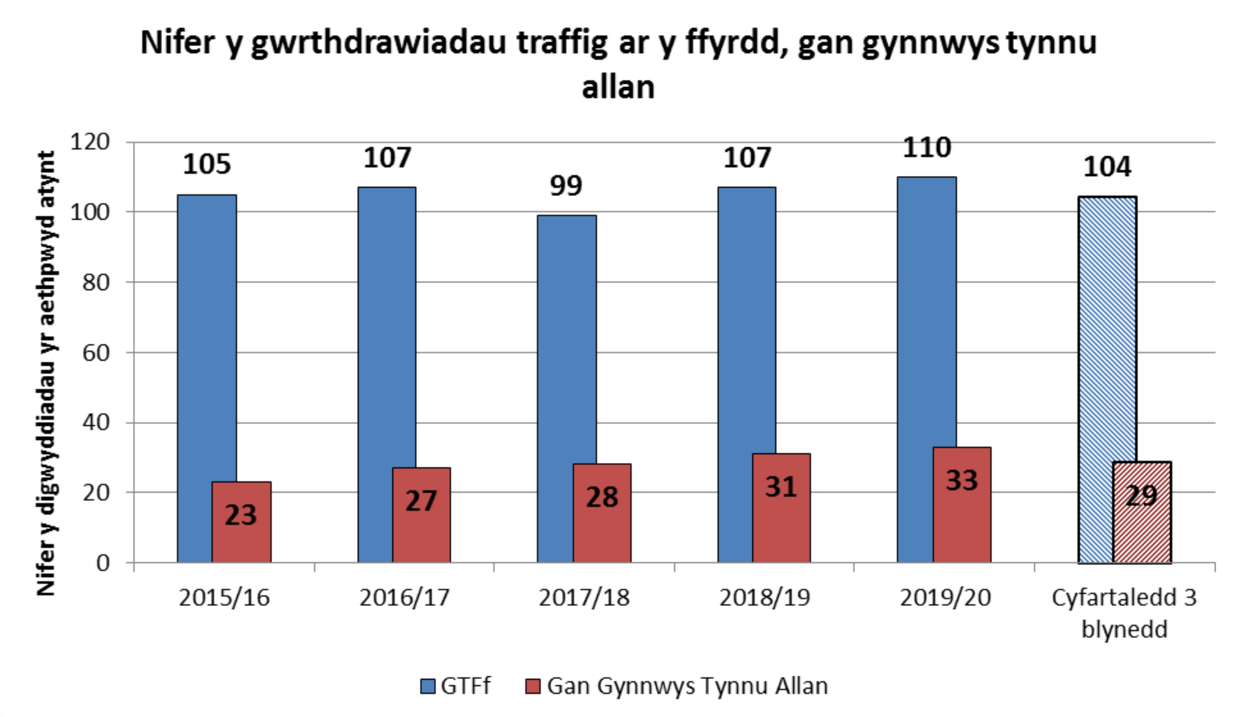

7.0 Monitro mewn perthynas ag Amcan Gwella a Llesiant A: *Cefnogi pobl i atal tanau damweiniol mewn cartrefi ac aros yn ddiogel os yw tanau o'r fath yn digwydd.*

7.1 Er bod nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi wedi cynyddu 17.2% yn ystod 2019/20, o'i gymharu â'r un cyfnod yn 2018/19, mae hyn yn mynd yn ôl i lefelau mwy cyson gan fod ffigwr 2018/19 yn anghyffredin o isel. Mae nifer y tanau damweiniol mewn cartrefi yn 2019/20 yn parhau'n is na'r hyn a gofnodwyd yn 2015/16, 2016/17 a 2017/18.

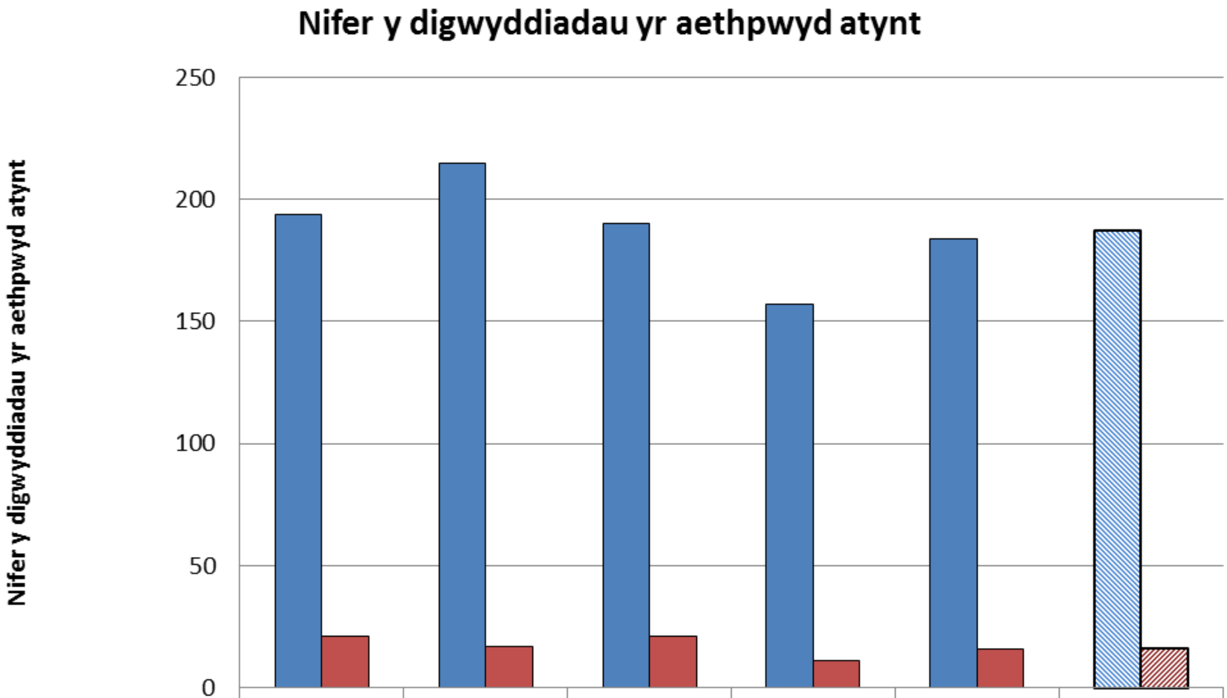

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfartaledd 3 blynedd
Tân (Damweiniol)	194	215	190	157	184	187
Tân (Bwriadol)	21	17	21	11	16	16

8.0 Anafusion oherwydd Tanau Damweiniol mewn Cartrefi

8.1 Yn ystod chwe mis cyntaf 2019/20, cofnodwyd un farwolaeth o ganlyniad i dân damweiniol mewn cartref. Ers 2015/16 (Ebrill i Medi yn unig), mae saith o bobl wedi colli eu bywydau mewn tanau damweiniol mewn cartrefi ac roedd pob un o'r saith dros hanner can mlwydd oed.

8.2 Mae nifer yr anafiadau difrifol yn 2019/20 wedi parhau'n isel, ac mae nifer yr achosion o archwiliadau rhagofalus a mân anafiaau wedi bod yn gostwng yn raddol dros y blynyddoedd diwethaf. Er bod nifer yr anafiadau fymryn yn uwch eleni na'r llynedd, roedd y nifer a gofnodwyd y llynedd yn eithriadol o isel.

8.3 Mae'r rhan fwyaf o bobl (77.8%) a gafodd eu hanafu eleni o ganlyniad i danau damweiniol mewn cartrefi wedi cael eu rhoi yn y categori 'wedi'u llethu gan nwy, mwg neu nwyon gwenwynig; mygu', ac roedd llosgiadau yn 11.1%.

Nifer y marwolaethau a'r anafiadau oherwydd tanau damweiniol mewn cartrefi

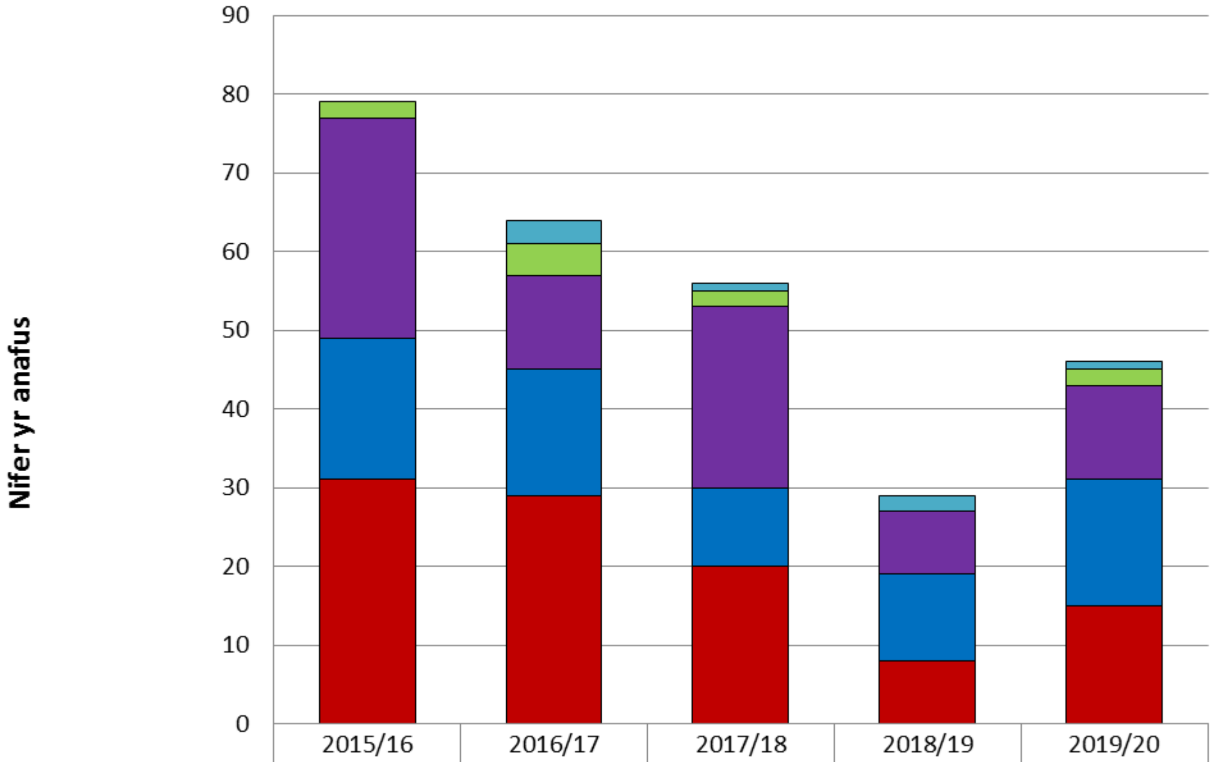

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Marwolaeth	0	3	1	2	1
Anafiadau - Difrifol	2	4	2	0	2
Anafiadau - Bychan	28	12	23	8	12
Cymorth Cyntaf	18	16	10	11	16
Archwiliad Rhagofalus	31	29	20	8	15

9.0 Archwiliadau Diogel ac Iach

9.1 Fel rhan o'i amcanion gwella a llesiant, mae'r Awdurdod wedi gosod targed iddo'i hun i geisio sicrhau y bydd 30% o'r holl Archwilidau Diogel ac Iach sy'n cael eu cynnal wedi deillio o atgyfeiriad gan sefydliad sy'n bartner i ni, a hynny er mwyn canolbwyntio adnoddau ar y bobl sydd â'r risg mwyaf.

9.2 Yn ystod hanner cyntaf eleni, roedd 2,656 (29.2%) o'r Archwiliadau Diogel ac Iach yn deillio o atgyfeiriad gan sefydliad sy'n bartner i ni. Er bod hyn fymryn yn is na 30% mae'n dal yn aros yn agos at y targed y mae'r Awdurdod wedi'i osod iddo'i hun ac mae'n dystiolaeth fod gwaith partneriaethol yn parhau i ddigwydd gyda'r sector gwirfoddol/trydydd sector a phartneriaid yn y cynghorau sir.

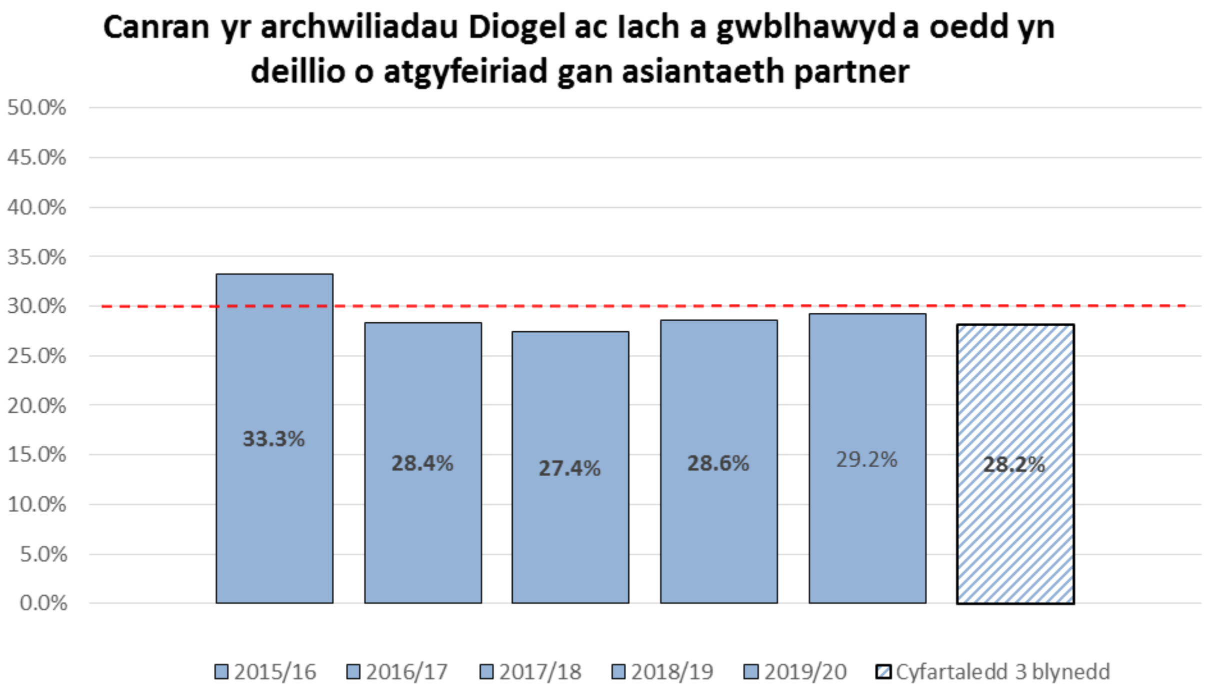

Geirfa

Tanau	Mae pob tân yn cael ei roi mewn un o dri chategori, sef prif danau, tanau eilaidd neu danau simnai.
Prif Danau	Dyma danau nad ydynt yn danau simnai, ac sydd yn digwydd mewn unrhyw fath o adeilad (ac eithrio adfail), cerbydau, carafanau ac ôl-gerbydau, storfeydd y tu allan, gweithfeydd a pheiriannau, eiddo amaethyddol a choedwigoedd, ac adeileddau eraill y tu allan, megis pontydd, blychau postio, twneli, ayyb. Mae tanau yn unrhyw le yn brif danau os oes anafusion, achub neu ddianc, felly hefyd danau yn unrhyw le yr aeth pum neu ragor o beiriannau tân atynt.
Tanau Eilaidd	Tanau eilaidd yw tanau nad ydynt yn danau simnai nac yn brif danau. Nid yw tanau eilaidd yn cynnwys anafusion, achub neu ddianc, a bydd pedair neu lai o beiriannau tân wedi mynd atynt. Fel arfer, tanau eilaidd yw'r rhai sy'n digwydd mewn lleoliadau megis tir agored, coed unigol, ffensys, polion telegraff, sbwriel a chynwysyddion sbwriel (ond nid banciau papur, a fyddai'n cael eu hystyried - yn yr un modd ag eiddo amaethyddol neu goedwigoedd - yn brif dân), dodrefn y tu allan, goleuadau traffig ayyb.
Tanau Simnai	Dyma danau mewn adeiladau wedi eu meddiannu, lle mae'r tân wedi ei gyfyngu i'r simnai ei hun, hyd yn oed os oes gwres neu ddifrod oherwydd mwg yn ymestyn y tu hwnt i'r simnai ei hun. Nid yw tanau simnai'n cynnwys anafusion, achub neu ddianc, a bydd pedair neu lai o beiriannau tân wedi mynd atynt.
Digwyddiadau Galwadau Arbennig	Dyma ddigwyddiadau lle nad oes tân, a lle mae angen peiriant neu swyddog, ac maent yn cynnwys: a)Argyfyngau lleol e.e. llifogydd, digwyddiadau traffig ar y ffyrdd, achub pobl, gwneud sefyllfa 'yn ddiogel' ayyb; b)Trychinebau mawr; c)Digwyddiadau domestig e.e. dŵr yn gollwng, pobl wedi eu cloi i mewn neu allan ayyb; d) Trefniadau o flaen llaw i fynd i ddigwyddiadau, a allai gynnwys darparu cyngor ac archwiliadau.
Galwadau diangen (cyfarwyddyd cyffredinol)	Pan fo'r GTA yn mynd i leoliad lle credir bod digwyddiad, ond o gyrraedd gwelir nad oes digwyddiad o'r fath yn bodoli neu wedi bodoli. Sylwer: os bydd y peiriant yn cael 'ei droi'n ôl' gan yr Ystafell Reoli cyn cyrraedd y digwyddiad, ni chyfrifir ei fod wedi troi allan, ac nid oes angen adrodd yn ei gylch.
Galwadau diangen – Maleisus	Dyma alwadau a wneir gyda'r bwriad o gael y GTA i fynd i ddigwyddiad nad yw'n bodoli, gan gynnwys rhai bwriadol a lle amheuir eu bod yn faleisus.
Galwadau diangen – Didwyll	Dyma alwadau a wneir yn ddidwyll pan gredir bod y GTA yn wir yn mynd at dân neu ddigwyddiad gwasanaeth arbennig.
Galwadau diangen – systemau awtomatig	Dyma alwadau a ddaw gan larwm mwg ac offer diffodd tân. Maent yn cynnwys larwm yn canu trwy ddamwain neu pan fod larwm yn canu a rhywun yn galw'r GTA fel mater o drefn oherwydd trefniant sefydlog, h.y. heb 'benderfyniad', er enghraifft gan ganolfan alwadau diogelwch neu rywun wedi ei enwebu o fewn sefydliad).